

JAN BORMS, professor aan de Vrije Universiteit van Brussel, streekgenoot, in heel Vlaanderen bekend vooral door zijn TV optreden, wie konden we beter vragen om reisindrukken te brengen over de Olympische Spelen en Zuid Korea in het algemeen. Geboren verteller als hij is, bracht hij ons op korte tijd een vloed van gegevens. Als je verslaggever ergens een steek of een cijfer laat vallen vergeef het hem, het komt door vingerkramp.

Voor Jan Borms was het zijn derde Olympiadebezoek, na Moskou en Los-Angeles, zijn tweede als T.V. kommentator. Om wat te kunnen rondneuzen in Zuid Korea is hij enkele dagen vroeger vertrokken en als wetenschapper heeft hij meteen deelgenomen aan het Olympic Scientific Congress.

In Seoel voel je nog de gevolgen van de Koreaanse oorlog van 1950-1953. Je zit er vrij dicht bij de grens met Noord Korea, een grens die talloze families uit elkaar heeft gerukt en gescheiden houdt.

Seoel, gelegen midden een licht heuvelende groene omgeving, is het New-York van Korea. Het is het symbool van de wederopbouw. Een stad met 10 miljoen inwoners - één vierde van de bevolking van Korea - waarin 70% van de welvaart is gekoncentreerd. Toch geeft Seoel een indruk van frisheid en lichtheid. Je zou haar een compromis kunnen noemen tussen het steriele Singapore en het enge Hong-Kong. Het is een aangename stad, geen betonnen woestijn als Tokio, zonder zichtbare vervuiling. Slumps heeft hij niet gezien. Misschien een wat vertekend beeld na de enorme poetsbeurt voor de Olympische Spelen

Een groot gedeelte van Seoel ligt ondergronds, downtown. Je vindt er evenveel winkelcentra als boven de grond.

Seoel zit vol auto's. Elke dag komen er 300 bij, wat tot drastische maatregelen aanleiding geeft. Zo mag iedere dag slechts de helft van de wagens rijden : op onpare dagen de wagens met onpare nummers, op de pare dagen de andere. Het openbaar vervoer is uitstekend. Er is een schitterende metro en er zijn enorm veel bussen. Daarnaast is men in Korea een uitgebreid net van autowegen aan het bouwen. De jongste jaren kwamen er 1.600 kilometer Highway bij.

De Hanrivier, nu zuiver gemaakt, maar twee jaar geleden nog sterk vervuild, snijdt de stad in twee. Letterlijk in twee. In het andere deel van de stad, over het water, zouden zich de slumps bevinden, zouden de vele bedelaars zijn samengebracht. Alles werd gedaan om de stad een beter voorkomen te geven nu de ogen van de hele wereld erop gericht waren. Je zag geen hondenvlees te koop, geen straattentjes, geen betogende studenten, zelfs geen vrachtwagens.

De studenten zijn rustig gebleven tijdens de Olympische Spelen. Ze waren ingeschakeld in het enorme hulpkorps waarin ze fungeerden als vriendelijke gidsen, ticketkontroleurs, opruimers en veel meer. In normale omstandigheden zijn ze het geweten van het volk, bikkelharde kritische bestrijders van de diktatuur, die zelfs hun eigen privileges durven in vraag stellen. Na de spelen is er een hele ommekeer gekomen in het bewind en lijkt de tijd van de diktatuur voorbij.

Koreanen zijn harde werkers. Per jaar arbeiden ze 2700 uur tegenover 1900 in Europa. Je zou kunnen spreken van een vergulde slavernij. Vooral in de ondergrondse werkplaatsen en kledershop's waar nooit zonlicht doordringt, wordt langdurig en tegen een hoog temp gewerkt.

De Zuid Koreanen hopen op een hereniging met hun broeders uit het Noorden. De abrupte scheiding in 1953 heeft een enorme verscheurdheid teweeggebracht. Vele

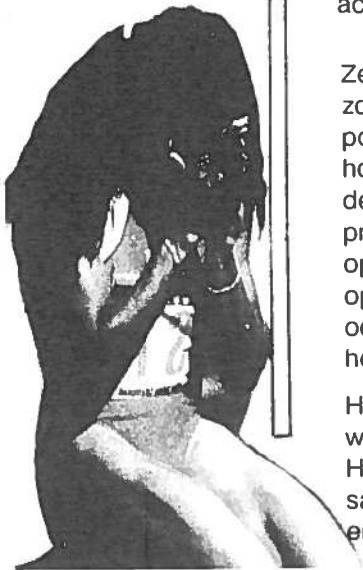
families zijn nu bijna 40 jaar uiteengerukt. Tegen hun zin zijn de Koreanen sinds een kleine eeuw bezet gebied. De Japanners waren bijna 50 jaar heer en meester in Korea en er bestaat nog duidelijk een anti-Japanse ingesteldheid. Nadien kwamen de Russen in het Noorden en de Amerikanen in het Zuiden de plak voeren en hen zeggen hoe het moet.

Hoewel er geen officiële relaties zijn is er toch een duidelijke toenadering tot het Oostblok vast te stellen.

De Koreanen zijn netjes en gelijken hierin op de Japanners. Ze zijn bovendien voornaam, goed gekleed en ontzettend behulpzaam. Voor de 250.000 bezoekers stonden 20.000 vrijwilligers ter beschikking, uitgedost in mooie witte uniformen. Vreemde talen kennen ze niet. Vier jaar kregen ze les, vooral in het Engels, maar hun kennis van een andere taal blijft pover. Hun opvoeding en cultuur verschilt veel van de onze, ze zijn kommunikatiearm en tijdens de gesprekken beperkten ze zich tot een aantal standaardzinnen. Ze lijken moeilijk te kunnen nuanceren en logisch kritisch denken wordt hen niet aangeleerd. Anderzijds zijn er slechts weinig analfabeten. In het begin ontstaan nogal eens misverstanden bij het contact. Klachten mogen immers niet bestaan en "neen" mag niet. Je hebt dan ook soms de indruk dat alles in orde is, maar achteraf klopt het niet.

Ze weten iets over België en staan er positief tegenover, zoals ze positief staan tegenover Europa, althans heel wat positiever dan tegenover Amerika. Als de taxichauffeur hoort dat je "Belgian" bent en geen "American", voel je zo de opluchting. Vooral bij de jongeren is er een uitgesproken vrevel tegenover de Amerikanen. Dit viel duidelijk op bij de omstreden boksmatch. Hun economische opgang voelen ze als een weervraag tegenover Amerika en ook tegenover Japan, dat hen altijd als minderwaardig heeft beschouwd.

Het persdorp was een kleine stad, een wat irreeel eiland, waarop 10.000 journalisten, of wat daarop leek, verbleven. Het lag naast het Olympisch dorp, waarin 14.000 mensen samenwoonden. Een plaats als commentator was vrij duur en kostte ongeveer een half miljoen. De Amerikanen

hadden veruit het grootste aantal journalisten en commentatoren. Ze namen ook de grootste plaats in beslag. België had de kleinste plaats, waarvan echter maximaal gebruikt werd gemaakt. Er was een konstante live-uitzending naast twee uitgestelde uitzendingen, zodat permanent drie beelden live naar Brussel werden gestuurd.

Verslag uitbrengen was een moeilijke taak, in het bijzonder bij het turnen. Je moest konstant acht prestaties tegelijk volgen en er trachten een klimax in te bouwen. Soms had je vijf minuten, soms één minuut. Naast je eigen stem kreeg je langs het ene oor de plaatselijke commentatoren en langs het andere de opmerkingen van Brussel. Het waren zware dagen van 16 uur werken per dag.

Heel wat toegevingen werden gedaan aan de sponsors, ondermeer in verband met de programmatie met haar soms gekke, vooral aan de Verenigde Staten aangepaste uren. In totaal werd voor 2.700 uren uitzending gebracht, waarvoor dikwijls buitenlandse groepen werden ingehuurd. Zo verzorgden de Japanners het turnen terwijl de Nederlanders met behulp van Belgische technici het wielrijden commentarieerden. De TV-rechten alleen zouden 410 miljoen U.S. dollar opgebracht hebben. Met haar kleine bezetting, in totaal niet groter dan de ploeg waarover de Amerikaanse N.B.C. alleen al voor het turnen beschikte, heeft de B.R.T. een hele prestatie geleverd. De N.B.C. kan een les nemen aan wat de kleine landen presteerden. Die deden het in het algemeen beter, spontaner en met minder reclame.

Uiteindelijk werden de Olympische Spelen in Seoel, die in het begin op zijn minst zeer dubieus leken, een groot succes. De balans, zowel op sportief gebied – niettegenstaande de doping – als financieel was positief. Alles samen hebben de spelen 110 miljard frank gekost. Naast de inkomsten die zeer hoog waren, brachten ze een aantal niet direkt te becijferen voordelen voor de toekomst. De infrastructuur van Seoel en omgeving kende een enorme ontwikkeling, de invloed op het volk was buitengewoon. Het Koreaanse schiereiland is een nieuw tijdperk ingestapt. Voor deze realisatie moest echter een honderdduizend man sterk leger veiligheidsagenten ingezet worden – kostprijs 4 miljard.

De slotceremonie die de nachtegalenbrug, de melkweg tussen twee geliefden voorstelde, was onvergetelijk. Zoals heel het Seoelse gebeuren onvergetelijk is voor wie er intens aan heeft deelgenomen. Seel heeft de overlevingskans van de Olympische Spelen vergroot.

Na deze uitgebreide inleiding volgde een spervuur van vragen o.m. over doping en over de zin en onzin van prestatiedrang. De veroordeling van de maratonloopster Ria Van Landegem omwille van codeïnegebruik en in het bijzonder de schorsing die ze hier in België opliep, werd als een verkeerde beslissing beschouwd. Codeïne dat je in elke serieuze hoestfles vindt en in vele pijnstillers, is hoegenaamd niet in staat de prestaties te verbeteren. Na een grondige discussie werd het niet opgenomen in de Belgische dopinglijst hoewel het in de Internationale lijst voorkomt.

Een van de antwoorden van Jan Borms op een vraag :
SPORT IS GEZOND, TOPSPORT MEESTAL NIET.

Dank u Jan, het was een bijzondere avond.

